

А.О. Баранова, канд. екон. наук (*ХДУХТ, Харків*)

З.О. Максєва, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Внутрішній аудит – складник системи внутрішньогосподарського контролю підприємства. Підвищення загального рівня якості управлінських кадрів і професійної підготовки менеджерів господарюючих суб'єктів стає актуальним на сучасному етапі господарювання. З метою більш ефективного управління створюється служба внутрішнього аудиту, яка дозволяє оперативно виявляти поточні проблеми.

З розширенням повноважень і набуття досвіду господарювання все частіше на підприємствах зустрічаються відділи внутрішнього аудиту. Такий структурний підрозділ об'єднує у своєму складі досвідчених бухгалтерів, які згідно затвердженого керівником плану за погодженням з головним бухгалтером здійснюють наступний бухгалтерський контроль – внутрішній аудит – достовірності обліку та звітності, їх повноти та відповідності чинному законодавству, встановленим нормативам і стандартам.

Потреба у внутрішньому аудиті виникає у зв'язку з тим, що система внутрішнього контролю за станом обліку має тенденцію з плином часу змінюватись, якщо відсутній механізм постійної її верифікації. Відомо, що при відсутності контролю і оцінки персонал починає працювати недбало. Крім того, незалежно від якості системи контролю, можливі навмисні викривлення реального стану справ.

Якщо стосовно одностайного розуміння суті зовнішнього аудиту внесена відносна ясність, то щодо внутрішнього аудиту велике коло питань ще не знайшли свого визначення. У спеціальній літературі з аудиту існують різні, інколи суперечливі точки зору на те, що собою являє внутрішній аудит.

Внутрішній аудит є одним із основних інструментів підвищення ефективності управління підприємствами різних організаційно-правових форм. Серед усіх елементів управління (прогнозування, планування, регулювання, контроль, аналіз, стимулювання) саме контроль дає реальну оцінку стану підприємства. Потреба у створенні служби внутрішнього аудиту зумовлена тим, що власник або керівник хоче знати реальний стан справ на підприємстві.

Потреба у внутрішньому аудиті зумовлена також тим, що верхня ланка управління не займається безпосередньо контролем повсякденної діяльності структурних підрозділів підприємства, в зв'язку з чим вона відчуває потребу в інформації, що формується на більш низькому рівні. Менеджери не мають достатньо часу, щоб перевірити виконання вказівок і часто не володіють специфічними інструментами такої перевірки. Тому вони не можуть своєчасно виявити приховані недоліки та відхилення на допомогу приходять внутрішні аудитори, які допомагають їм: забезпечують захист від помилок і зловживань, визначають «зони ризику», можливості усунення майбутніх недоліків або відхилень, допомагають ідентифікувати та «посилити» слабкі сторони в системах управління. Їх дії доповнюються обговоренням проблем з вищими органами управління.

Під внутрішнім аудитом розуміється організована на підприємстві, діюча в інтересах його керівництва та (або) власників і регламентована внутрішніми нормативними актами система контролю за дотриманням встановленого порядку ведення бухгалтерського обліку, складання та подання звітності, внутрішнього її аналізу, та надійності функціонування всієї системи внутрішнього контролю.

Потреба у створенні внутрішнього аудиту в Україні виникає на великих підприємствах з різними видами діяльності, зі складною розгалуженою структурою і великою кількістю територіально віддалених філій, дочірніх підпорядкованих підприємств. Робота фахівців внутрішнього аудиту в цьому напрямі полягає, насамперед, в уніфікації і стандартизації облікових процесів для правильного формування зведеної чи консолідованої зовнішньої і, перш за все, внутрішньої звітності. Внутрішній аудит здійснюється спеціально створеним на підприємстві підрозділом, який, як правило, підпорядковується у функціональному аспекті Раді директорів, аудиторському комітету або Загальним зборам власників підприємства. Організація, роль і функції внутрішнього аудиту визначаються власником і керівництвом підприємства залежно від: складу та специфіки діяльності, масштабів показників діяльності, наявної системи управління, стану внутрішнього контролю тощо.

Місце служби внутрішнього аудиту в системі внутрішньогосподарського контролю визначається її взаємозв'язками з іншими службами та підрозділами підприємства.